

PREPORUKE ZA ZAŠTITU PRIVATNOSTI

U IZVEŠTAJIMA MEDIJA

UVOD

1. Slobodno obavljanje novinarske profesije je sadržano u pravu na slobodu izražavanja i informisanja, koje je garantovano Članom 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima. To pravo je jedno od konstitutivnih elemenata demokratskog društva i neophodni uslov za njegov napredak i razvoj svakog pojedinca.

2. Cilj Preporuka datih u nastavku je da se unapredi korektno izveštavanje o privatnom životu javnih ličnosti kao i običnih ljudi u sredstvima javnog informisanja, tj. u štampi, elektronskim medijima i u novim medijima (naročito blogovima). *Korektno* podrazumeva da mediji postignu ravnotežu između prava na punu i adekvatnu informaciju o aktivnostima – regularnim i kontroverznim- javnih ličnosti i, u izuzetnim slučajevima običnih ljudi, s jedne strane i legitimnog prava tih osoba da im se ne meša u privatni život, s druge strane.

Ove preporuke su u skladu sa relevantnim rezolucijama Parlamentarne skupštine Saveta Evrope¹, koje priznaju da pravo na privatnost i pravo na slobodu izražavanja niti su apsolutna prava niti jedno ima prevagu nad drugim, već su jednake vrednosti. Osim toga, u njima ne samo da se naglašava potreba za uspostavljanjem ravnoteže između ostvarivanja ovih prava, već se mediji posebno pozivaju da formulišu sopstvene smernice.

3. Izveštavanje medija treba da bude u skladu sa opštim standardima zaštite privatnosti, naročito sa načelom korektne, tačne, proporcionalne, transparentne i bezbedne obrade podataka o ličnosti (videti Član 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima, Konvencije Saveta Evrope o zaštiti pojedinaca u pogledu obrade ličnih podataka, ETS br. 108).

4. Preporuke se bave iznošenjem privatnog života u medije; takođe obuhvataju fazu prikupljanja informacija od strane medija, i naročito definišu standarde kojima se reguliše intruzivna praksa i tajni metodi prikupljanja ličnih podataka..

5. Preporuke su podeljene na dva dela: u prvom delu se definišu opšti principi zaštite privatnosti javnih ličnosti, običnih ljudi i dece; u drugom delu se definišu posebni standardi koji se primenjuju na pojedinačna pitanja kao što su fotografisanje i snimanje kamerom, novinarske istrage, novi mediji, izveštavanje o izborima, sudskim postupcima, kao i bezbednost novinarskih dosijea sa podacima. U primeni ovih posebnih standarda treba uzeti u obzir opšte odredbe u pogledu zaštite privatnosti javnih ličnosti i običnih ljudi, posebno u smislu interesa javnosti koji nad tim preteže.

¹ Naročito, Rezolucija 428 (1970) *Deklaracija o sredstvima javnog informisanja i ljudskim pravima*, Rezolucija 1165 (1998) *Pravo na privatnost* i Rezolucija 1636 (2008) *Indikatori za medije u demokratiji*.

Opšti principi takođe treba da služe ka smernice u nedostatku konkretnih preporuka za određene situacije.

6. Pravo na odgovor, definisano u Preporuci (2004) 16 Komiteta ministara Saveta Evrope o pravu na odgovor u novim medijima, je u potpunosti relevantno u kontekstu izveštavanja o privatnom životu pošto omogućava brzo objavljivanje demantija spornih činjenica.

7. Na kraju, ove Preporuke ne prejudiciraju nijedan Etički kodeks koji bi usvojili novinari ili druge samo-regulatorne instrumente u sferi novinarske etike. Naprotiv: one dopunjuju ove tekstove u konkretnoj oblasti zaštite privatnosti. Shodno tome, mehanizmi sprovođenja pravila koji postoje za kršenje etičkih standarda se u potpunosti mogu primeniti na kršenje ovih Preporuka.

PREPORUKE:

I. Opšte odredbe

1. Javne ličnosti

1.1. Javne ličnosti su osobe koje vrše javnu funkciju i/ili koriste javne resurse i, šire govoreći, osobe koje igraju određenu ulogu u javnom životu, bez obzira da li se radi o politici, ekonomiji, umetnosti, društvenoj sferi, sportu ili nekom drugom domenu.

1.2. Mediji mogu prikupljati i prenositi informacije o privatnom životu javnih ličnosti uz njihov pristanak. Novinari ne treba da koriste obmanu kao metod za pribavljanje takvog pristanka.

1.3. Mediji mogu zadirati u privatni život javnih ličnosti bez njihovog pristanka kada preteže javni interes koji opravdava njegovo iznošenje u javnost. Takvo zadiranje treba da bude proporcionalno i da ne ide dalje od onoga što je neophodno da bi se zadovoljio legitimni interes javnosti. Prema doslednoj sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, političari moraju očekivati niži stepen zaštite svoje privatnosti; kao što je Sud rekao „bilo bi fatalno za slobodu izražavanja u sferi politike ako bi javne ličnosti mogle da cenzurišu štampu i javnu debatu u ime svojih prava ličnosti”².

Međutim, čista radoznalost i senzacionalizam nikad ne mogu opravdati povredu prava na poštovanje privatnog života. U proceni toga da li postoji interes javnosti koji opravdava mešanje u pravo na poštovanje privatnog života, fokus mora biti, kako je naveo Evropski sud za ljudska prava, „na tome da li je objavljivanje u interesu javnosti a ne na tome da li bi javnost interesovalo da to pročita”³.

1.4. Mediji mogu ponovo objaviti lične podatke koje su javne ličnosti same učinile javnim bez njihovog pristanka. To obuhvata informacije ranije date drugim medijima i osetljive podatke ili

² *Társaság a Szabadságjogokért protiv Mađarske*, presuda od 14. aprila 2009. g, §37.

³ *Mosley protiv Ujedinjenog kraljevstva*, presuda od 10. maja 2011.g, §114.

slike objavljene na Internetu, naročito na javno dostupnim profilima na društvenim mrežama. Čak i ako je pristup profilu ograničen, može se protumačiti da postoji legitimni interes javnosti za ponovno objavljivanje ako ta javna ličnost jasno koristi svoj profil u političke svrhe. Ako su informaciju o nekoj javnoj ličnosti javnosti otkrili drugi ljudi, mediji moraju da budu uzdržani pre nego što je ponovo objave i da to učine samo u meri koju zahteva interes javnosti koji nad tim preteže.

1.5. Prestupe počinjene dok je neka osoba bila maloletna ili pre nego što je ta osoba postala javna ličnost ne treba pominjati osim ako ne postoji interes javnosti za njihovo objavljivanje koji preteže.

1.6. Kako bi se sprečilo uznemiravanje ili direktne pretnje ličnom integritetu, tačnu lokaciju na kojoj živi javna ličnost ili članovi njene porodice ne treba otkrivati bez pristanka lica na koja se to odnosi. Isto važi i za registracione tablice vozila ili brojeve privatnih telefona. Takve informacije mogu izuzetno biti objavljene ako uverljivo demonstriraju prestup ili ponašanje koje je u suprotnosti, i to samo u meri striktno neophodnoj da se takvi navodi dokažu.

1.7. Slike mesta stanovanja ili boravka javne ličnosti mogu biti objavljene bez njenog pristanka samo ako su napravljene sa javno dostupnog mesta i ne podrivaju mere bezbednosti i zaštite tog objekta.

1.8. Informacije o verskim uverenjima javne ličnosti ne treba objavljivati bez njenog pristanka, osim u slučaju da je ovu informaciju očigledno učinila javnom ta javna ličnost, ili se odnosi na nezakonitu versku praksu ili pripadnost ilegalnom pokretu.

1.9. Informacije o stilu života javne ličnosti se mogu otkrivati samo ako to uverljivo demonstrira da to za šta se javna ličnost izdaje ne odgovara realnosti. To se odnosi, naročito, na situacije u kojima:

- javne izjave te javne ličnosti ne odgovaraju njenim javnim postupcima;
- ponašanje te javne ličnosti u ličnom ili porodičnom životu je u suprotnosti sa njenim javnim statusom (ulogom koju ta osoba igra u javnom životu), izjavama ili drugim postupcima;
- životni stil te javne ličnosti nije u skladu sa njenim zvaničnim prihodom ili on/ona poseduje bogatstvo čije poreklo ne može da objasni.

1.10. Da bi štitili demokratiju novinari imaju važnu obavezu da šire informacije o korupciji, uključujući istrage o integritetu političara i funkcionera, kao i rukovodilaca važnih privatnih kompanija. Iznošenje finansijskih ili imovinskih podataka kako bi se dokazali ili odbacili navodi o korupciji stoga predstavljaju legitimni interes javnosti koji preteže nad pravom na privatni život.

1.11. Neprihvatljivo ponašanje rođaka kao i bliskih prijatelja ili kolega po profesiji javne ličnosti ne treba pripisivati toj osobi, osim u slučajevima kada je ta javna ličnost tome doprinela, eksplicitno ili implicitno tolerisala takvo ponašanje, ili pokušala da ga prikrije. Osim toga, s obzirom da same nisu javne ličnosti, ove osobe uživaju viši stepen privatnosti.

1.12. Informacije o značajnoj pokretnoj (kao što su vozila ili akcije u privrednom društvu) ili nepokretnoj (zemlja i stambeni objekti) imovini koja pripada bliskim rođacima ili prijateljima javne ličnosti mogu se objaviti jedino ako je to neophodno da se dokaže da je njihovo korišćenje stvarno od koristi toj javnoj ličnosti.

1.13. U skladu sa principom korektnosti, mediji moraju brzo omogućiti javnoj ličnosti (ili licu povezanom sa javnom ličnošću) da opovrgne tvrdnje o prestupima ili nemaru. Gde je to moguće i ako to ne bi ugrozilo buduća objavljivanja, novinari treba da kontaktiraju i saslušaju tu osobu pre objavljivanja; njeno mišljenje se mora predstaviti na odgovarajući način. Na kraju, odgovornost je uređivačkih tela (uredništva, glavnog urednika, itd.) medijske kuće da odluče o objavljivanju materijala a da ne saslušaju ovu osobu pre objavljivanja.

2. Obični ljudi

2.1. S obzirom da ne igraju nikakvu ulogu u javnom životu, obični ljudi uživaju veći stepen poštovanja njihovog privatnog života. Princip je da njihovi lični podaci ne treba da se objavljuju bez njihovog pristanka. U trenutku pribavljanja takvog pristanka novinar mora jasno objasniti koji podaci će biti objavljeni, ko će ih objaviti i u kom obliku.

Sama činjenica da su lične podatke običnih ljudi već objavili drugi mediji ne opravdava sama po sebi njihovo ponovno objavljivanje. Za širenje takvih informacija bez pristanka tog privatnog lica, mora postojati pretežni interes javnosti koji opravdava takvo ponovno objavljivanje.

2.2. Izuzetno, informacije o privatnom licu mogu biti objavljene ako ono namerno ili nenamerno privuče pažnju javnosti zbog nekog važnog događaja ili incidenta.

2.3. Posebne mere predostrožnosti treba preduzeti kako bi se zaštitili ljudi u nevolji, žalosti ili šoku, kako zbog njih samih toliko i zbog njihove najbliže porodice i rođaka.

Obično bolničke pacijente ili pacijente u bilo kojoj sličnoj instituciji ne treba intervjuisati bez dozvole uprave te ustanove. Mogu se napraviti izuzeci, pogotovo u slučaju ispitivanja lekarske greške, nesavesnog lečenja, korupcije ili druge nezavisne provere pritužbi pacijenata protiv lekara ili drugog osoblja medicinske ustanove ili u drugim slučajevima na inicijativu pacijenata. Mediji treba u svakom slučaju da se uzdrže od intervjuisanja pojedinaca koji nisu u stanju da dovoljno razumeju date okolnosti ili koji su ozbiljno pogođeni tim okolnostima.

3. Deca

3.1. Lični podaci deteta (bilo kog lica mlađeg od 18 godina) mogu se prikupljati i distribuirati, po pravilu, samo uz pristanak njegovih roditelja ili zakonskih zastupnika. Izuzeci se mogu napraviti kada je dete javna ličnost (na primer, sportista) a informacije se tiču njegove javne aktivnosti, ili kada postoji interes javnosti koji preteže.

Posebnu pažnju treba obratiti na zrelost deteta kada se citiraju njegove izjave. Dete možda nije dovoljno svesno uticaja svojih reči a mediji imaju etičku odgovornost da tom detetu ne nanesu štetu.

3.2. Kada su u pitanju deca u takvoj situaciji da su bespomoćna, na primer posle neke nesreće i/ili u bolnici, čak ni pristanak roditelja ili zakonskih staratelja ne mora da znači da je opravdano obratiti se tom detetu iz novinarskih razloga. Šteta koja može biti naneta interesima deteta širenjem takvih informacija i postojanje interesa javnosti treba uzeti u obzir u takvim situacijama.

3.3. Posebnu pažnju treba obratiti u slučajevima kada roditelji ili zakonski zastupnici daju negativne, osetljive ili druge neprimerene izjave o deci o kojoj se staraju. U interesu privatnog života deteta, takve izjave ne treba objaviti. Međutim, ako je objavljivanje neophodno da bi se zadovoljio interes javnosti koji nad tim preteže, ime deteta ne treba navesti, kako bi se izbeglo njegovo doživotno povezivanje sa negativnim ili neugodnim izjavama. Ako je dete o kome se radi dovoljno zrelo i voljno da da odgovor na izjave o sebi, taj odgovor treba da se prikaže na primeren način.

3.4. Prikupljanje i objavljivanje pojedinosti iz privatnog života deteta ne može se opravdati isključivo položajem koji njegovi roditelji ili zakonski zastupnici zauzimaju u društvu. U isto vreme, takve informacije mogu se prikupiti i objaviti ako je neophodno da se demonstrira nedolično ponašanje roditelja (ili zakonskih zastupnika) ili izvršenje prestupa ili drugih radnji koje nisu u skladu sa njihovim javnim statusom. Obim takvih informacija ne treba da prekorači ono što je striktno neophodno za otkrivanje relevantnih činjenica ili životnog stila.

II. Posebne odredbe

Kod primene ovih posebnih odredbi, treba uzeti u obzir opšte odredbe koje se odnose na zaštitu privatnosti javnih ličnosti i običnih ljudi, naročito u pogledu interesa javnosti koji nad time preteže.

4. Fotografisanje i snimanje kamerom

4.1. Audio-vizuelni mediji moraju biti svesni činjenice da često imaju mnogo neposredniji i moćniji efekat od štampanih medija. Objavljivanje slika mora se generalno smatrati značajnijim zadiranjem u pravo na poštovanje privatnog života nego samo prenošenje imena te osobe.⁴

4.2. Fotografisanje i snimanje kamerom osoba na privatnim lokacijama nije dozvoljeno bez njihovog pristanka.

4.3. U javnim prostorima (na primer, na ulici, u javnom prevozu) privatna lica mogu biti fotografisana i snimana bez njihove dozvole ako su ta lica deo mase i ako se ne fokusira posebno na njih. U isto vreme, dozvoljeno je fotografisati i snimati kamerom pojedince koji namerno privlače pažnju svojim postupcima, izgledom ili na drugi način, kao i one koji učestvuju u javnim događajima (konferencije, protesti, itd.), i distribuirati takve foto i video materijale.

Na potencijalno osetljivim mestima, na primer u kolima hitne pomoći, bolnicama, školama i zatvorima, takođe se zahteva pristanak direktora. Bez obzira na generalno odobrenje uprave ustanove, mediji ne treba da snimaju niti fotografišu ljude od kojih se opravdano ne može očekivati da slobodno daju pristanak, kao na primer, kada su pod stresom ili u urgentnom centru.

4.4. Fotografije i snimci kamerom koji su osmišljeni tako da ilustruju neku temu ali predstavljaju situacije ili ljude koji nisu direktno povezani sa ljudima navedenim u članku ili programu moraju se tako označiti. Mora se napraviti jasna razlika između ovakvih i fotografija ili snimljenih sekvenci informativnog ili dokumentarnog karaktera koje se direktno odnose na činjenice o kojima se izveštava.

4.5. Foto i video montaža može biti opravdana samo kada baca svetlo na neki događaj, ilustruje pretpostavku, nudi kritičko gledište ili sadrži neki satirični element. Međutim, to se mora veoma jasno naznačiti tako da čitaoci i gledaoci budu zaštićeni od bilo kog rizika od zabune.

4.6. Dozvoljeno je fotografisati i snimati predstavnike javnih vlasti (*npr.* policajce, zaposlene u državnoj gardi, tužioce) dok obavljaju svoje dužnosti.

5. Novinarske istrage

5.1. Mediji treba da prikupljaju informacije o privatnom životu ljudi otvoreno i na korektan način.

⁴ *Eerikäinen i Ors protiv Finske*, presuda Evropskog suda za ljudska prava od 10. februara 2009.g.

Tajno snimanje u prikrivenoj istrazi, bilo da je sprovode mediji ili se sprovodi uz pomoć drugih treba da se koristi samo kada nema ni jedne druge razumne i manje intruzivne alternative za prikupljanje dokaza o ozbiljnim prekršajima.

5.2. Korišćenje dugih objektiva za fotografisanje sa velike udaljenosti predstavlja povredu prava na privatni život kada slike otkrivaju podatke o ličnosti koji inače ne bi bili vidljivi spoljnom svetu. Činjenica da postoji raspoloživa tehnologija za 'zumiranje' ljudi, njihove odeće, domova i stvari koje nose sa sobom, kao što su fascikle sa dokumentima, tašne sa ličnim predmetima, telefoni i internet/audio/video uređaji, ne čini korišćenju tehnologije za zadiranje u privatni život legitimnim.

Dugi objektivi se mogu koristiti samo na javnim mestima da se uverljivo demonstrira prisustvo javnih ličnosti, u okolnostima gde one mogu biti svesne toga da ih snimaju/fotografišu i samo ako postoji interes javnosti za prikupljanje i distribuciju ovih slika koji preteže.

5.3. Tajno snimanje (skrivenim kamerama ili mikrofonom, ili intruzivnom audio-video opremom) ili prikrivena istraga mogu se koristiti samo po temeljnoj proceni okolnosti slučaja, naročito njegove relevantnosti za javnost kao i postojanja manje intruzivnih metoda za prikupljanje neophodnih informacija. Odluku da se koriste tajni metodi novinarske istrage treba da se donesu na najvišem nivou izvršnog rukovodstva medija.

5.4. Treba strogu poštovati tajnost telekomunikacija; mediji stoga treba da se uzdržavaju od ilegalnog presretanja telefonskih razgovora ili neovlašćenog pristupa tekstualnim porukama (hakovanja), bez obzira da li oni te radnje obavljaju sami po sopstvenoj inicijativi ili uz pomoć drugih. Ista stroga tajnost važi i za sadržaj ukradenih ili izgubljenih telefona i svih drugih vrsta elektronskih komunikacionih uređaja.

Sadržaj privatne komunikacije političara koja je snimljena sa ekrana komunikacionih uređaja uz pomoć dugih objektiva ili razgovora slušanih iz daleka pomoću pojačanih mikrofona mediji mogu da koriste u sasvim izuzetnim slučajevima kada postoji interes javnosti koji preteže (kao što su slučajevi korupcije ili pronevere u koje su umešani visoko rangirani političari) i samo ako se te informacije koje će se prikupljati ne mogu pribaviti ni na koji drugi manje intruzivan način. Čak i pod ovim posebnim uslovima, odluka da se snime i/ili objave informacije prikupljene na takav nekorektan način treba da se donese na najvišem nivou izvršnog rukovodstva medija.

5.5. Privatne prostorije se moraju poštovati u bilo kakvim okolnostima; naročito, mediji treba odmah na napuste privatni posed ako im je to naredio vlasnik nepokretnosti i da se uzdrže od provala u kuće.

Takve informacije mogu izuzetno biti prikupljene i objavljene ako uverljivo demonstriraju prestup ili nedosledno ponašanje i samo u meri striktno neophodnoj da se takvi navodi dokažu.

5.6. Pribavljanje izjave „na prepad“⁵ će se koristiti samo ako je neka osoba odbila više puta i bez dobrog razloga da bude intervjuisana ili snimljena a radi se o važnoj informaciji.

6. Novi mediji

6.1. Mediji koji omogućavaju direktne komentare publike koji se objavljuju na internetu moraju da provere – na sopstveni inicijativu ili na zahtev nekog lica – da je objavljivanje ličnih podataka obuhvaćenih u tim komentarima opravdano interesom javnosti koji nad istim preteže. Ako komentar ne zadovolji ovaj test, mediji treba da izbrišu taj sadržaj što pre sa javno vidljivog vebajta. U isto vreme mediji moraju da obezbede jednostavan i lako dostupan postupak za podnošenje žalbe.

6.2. Jedan važan element prava na slobodu izražavanja je pravo na slobodno prikupljanje informacija. U ovom kontekstu, poštovanje privatnosti čitaoca na internetu je od ključne važnosti. Iako korišćenje novih medija kao što su vebajtovi, blogovi, dodaci (*apps*) i e-čitači omogućava mnogo detaljniju analizu navika i iz njih proisteklih preferenci pojedinačnih čitalaca, takva analiza može ozbiljno da narušava ostvarivanje prava na prikupljanje informacija. Mediji treba da poštuju pravo čitalaca da ne otkriju svoj identitet, direktno ili indirektno. Mediji mogu tražiti registraciju sa (verifikovanim) podacima za kontakt od ljudi koji žele da postavljaju javni komentar, ali moraju da omoguće korišćenje pseudonima u objavljivanjima na internetu. Mediji treba da traže pristanak informisanih čitalaca (kako pretplatnika sa pristupom verziji na novom mediju i generalno posetilaca koji ne plaćaju) pre nego što počnu da prate njihovo ponašanje, na primer pomoću trajnih „kolačića“ (*cookies*) ili „uzimanje otisaka“ uređaja (*device fingerprinting*). To obuhvata i kolačiće koje postavljaju reklamne mreže. Kako bi se zaštitila privatnost čitalaca, operativni registri (*log files*) koji sadrže informacije o ponašanju posetilaca, kao što su IP adrese i korisnička imena, treba da budu anonimizovani što pre.

7. Izveštavanje o izborima⁶

7.1. Zbog toga što su izbori ključni za demokratsko upravljanje, mediji imaju pravo i dužnost da biračima pruže opsežne i uravnotežene informacije o kandidatima (i budućim kandidatima), kao i o zvaničnicima zaduženim za izbore i drugim osobama koje su povezane za organizaciju i sprovođenje izbora, kao što su posmatrači, učesnici u političkim kampanjama ili lica koja dežuraju na biralištima.

7.2. Kada se radi o uspostavljanju ravnoteže između argumenata u korist otkrivanja ličnih informacija i argumenata protiv toga, mora se s dužnom pažnjom voditi računa o pravu birača da

⁵ Pribavljanje izjave 'na prepad' je kada se novinar postavi pred neku osobu i snimi, ili pokuša da snimi intervju sa tom osobom radi emitovanja, ili najavi da se telefonski razgovor snima radi emitovanja, kada ta osoba ne očekuje da bude intervjuisana radi emitovanja jer ne postoji nikakav dogovor da se tako nešto učini (videti uređivačke smernice BBC-ja 7.4.30).

⁶ Videti takođe Preporuke o izveštavanju medija o izborima i zaštita privatnosti, (*Recommendations on Media Coverage of Elections and Protection*) od 4 jula 2012. Izvor: coe.kiev.ua/projects/media/Publication/RecElectENGFinal.pdf.

budu potpuno informisani o ponašanju kandidata, kao i o svim eventualnim povredama izbornog zakonodavstva od strane bilo koga.

7.3. Tokom izbornih kampanja, rigorozno ispitivanje sledećih informacija o kandidatima je opravdano interesom javnosti koji preteže:

- nezakonito ponašanje, naročito prestupi povezani sa upravljanjem javnim dobrima kao što je korupcija, pronevera
- izborna prevara, nameštanje izbora i sve druge prestupe tokom izbornog procesa,
- profesionalna nekompetentnost ili nemar,
- nesklad između političkog diskursa i ponašanja u privatnom životu.

Što se tiče izbornih zvaničnika ili drugih lica povezanih sa izbornim procesom, strogo ispitivanje sledećih prekršaja je opravdano zbog interesa javnosti koji preteže:

- povreda izbornog zakonodavstva,
- politička pristrasnost koja je u suprotnosti sa dužnošću osobe da ostane nepristrasna (npr. članovi izborne komisije, policajci) ili profesionalnom etikom (novinari),
- svako drugo ponašanje koje bi moglo neprimereno da utiče na rezultate izbora ili da ometa slobodno glasanje na osnovu dobre informisanosti.

7.4. Iako se u normalnim okolnostima smatraju veoma osetljivim, podaci o zdravlju ili lečenju mogu se izuzetno otkriti ako demonstriraju da je kandidat fizički ili mentalno nesposoban da obavlja funkciju.

8. Izveštavanje o krivičnim delima i sudskim postupcima

8.1. Javnost ima pravo da bude informisana o počinjenim krivičnim delima, kao i o istrazi, krivičnom gonjenju i suđenju u krivičnim predmetima. Bez obzira na to, mediji treba da izveštavaju nepristrasno i neutralno, bez prejudiciranja, kao i da se uzdrže od objavljivanja optužbi koje su bez osnova i neproverene.

Shodno tome, mediji moraju da izbegnu da javno prikažu neku osobu kao krivu pre nego što je osuđena od strane suda. Naročito, u izveštajima treba da se konkretno navede da li se optuženi izjasnio da je kriv ili nije kriv. Priznanje krivice nikad ne treba da se prikaže kao dokazana krivica.

8.2. Najbolja novinarska praksa je da se ne navodi puno ime i prezime osumnjičenog ili optuženog, a da se umesto toga koristi pseudonim ili inicijali, osim u slučaju kada je ta osoba očigledno učinila javnom svoju umešanost u konkretan slučaj, na primer time što je porekla sve optužbe.

Ime odnosno slika osumnjičenog ili optuženog (ili bilo koja pojedinost koja bi omogućila utvrđivanje identiteta bilo kome ko ne pripada njegovom krugu bliskih rođaka ili intimnih

prijatelja) mogu biti objavljeni samo ako postoji interes javnosti za otkrivanje identiteta koji preteže. To bi mogao biti slučaj kada osumnjičeno ili optuženo lice:

- obavlja političku funkciju ili je visoko rangirani javni zvaničnik, a formalno je optužen za vršenje krivičnih dela koja su nespojiva sa njegovom funkcijom; ili
- jeste već poznato u konkretnoj oblasti, a krivična dela za koja je optužen su povezana sa njegovom reputacijom u toj oblasti.

Objavljivanje je takođe dozvoljeno u slučajevima u kojima je:

- počinjeno krivično delo veoma teško i prouzrokovalo je strah ili uznemirenost kod građana, ili
- objavljivanje neophodno kako bi se izbegla zabuna koja bi naškodila trećem licu, kao što je zamena sa drugim licem koje radi u istoj oblasti i/ili obavlja slične zadatke.

8.3. Lični podaci pojedinaca koji su počinili lakša krivična dela ili prekršaje se, generalno, ne objavljuju, osim u slučaju da postoji interes javnosti koji preteže, naročito u slučajevima dela korupcije.

Objavljivanje ličnih podataka osumnjičenih, optuženih ili osuđenih maloletnika može biti opravdano samo u izuzetnim okolnostima i zbog izuzete važnosti informacije za javnu debatu.

Mediji takođe treba da izbegavaju objavljivanje imena rođaka i prijatelja osumnjičenih, optuženih i osuđenih maloletnika, osim ako je takav opis neophodan za kompletno i verodostojno izveštavanje o počinjenim krivičnim delima ili sudskim postupcima.

8.4. Osim javnih ličnosti, lični podaci žrtava krivičnih dela (oštećenih) se ne smeju objaviti bez pristanka žrtve/oštećenog, a ako je žrtva ubijena, bez pristanka njenih/njegovih rođaka.

8.5. Mediji ne treba da objave lične podatke svedoka krivičnog dela.

8.6. Ako su mediji izveštavali sa suđenja nekom licu, takođe treba da izveste i o potonjoj oslobađajućoj presudi. Isto važi za obustavljanje istrage. Forma objave obustavljanja istrage ili oslobađajuće presude mora biti proporcionalna ranijem izveštavanju o osumnjičenom ili optuženom licu.

8.7. Kako ne bi ometali resocijalizaciju, mediji ne treba da podsećaju na stara krivična dela počinjena od strane osobe koja je odslužila svoju kazni. Ova preporuka ne važi za ako takva osoba počinji nova relevantna krivična dela ili ima aspiracija prema visokom položaju u društvu.

9. Bezbednost novinarskih dosijea sa podacima

9.1. Novinari mogu čuvati dosijee/datoteke sa ličnim podacima radi upućivanja i u svrhe budućih istraga. Treba da definišu i preduzmu razumne organizacione i tehničke mere bezbednosti neophodne da spreče zloupotrebu ili presretanje podataka, ili drugu vrstu neovlašćenog pristupa.